

Становище

От Румяна Иванова Стоилова, проф. емеритус , дсн

Институт по философия и социология при БАН

Rumiana.Stoilova@ips.bas.bg

Относно: Процедура за защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор” по докторска програма „Теория и история на културата” в областта на висше образование

3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление

3.1. Социология, антропология и науки за културата

За дисертационния труд „Изчезващите градове.(Не)устойчивото градско развитие в

България след 1989 година” с автор редовен докторант Иво Георгиев Пешунов,

редовен докторант в

ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград

Факултет по изкуствата, Катедра „Културология“

1. Информация за конкурса

Защитата се провежда според решение на Факултетния съвет на Факултета по изкуства на ЮЗУ, с протокол 44/07.05.2026. Научното жури е определено със Заповед 1139 от 11.05.2026 на ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” проф.Николай Марин. Законите процедури са спазени.

2. Изпълнение на изискванията за допускане до защита на дисертационния труд

Кандидатът е представил дисертационен труд и е посочил 3 авторски статии от колективни сборници. Минималните изисквания по чл. 2б, ал.2 и 3 за придобиване на образователната и научна степен „доктор” са изпълнени. Не откривам плагиатство в представените публикации.

3. Кратка характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е на тема „Изчезващите градове.(Не)устойчивото градско развитие в България след 1989 година” и е с обем от 337 страници текст и съдържа Приложение 1 –

с 10 таблици и графики и Приложение 2 , в което в рамките на 50 страници са представени транскрибирани интервюта от собственото емпирично изследване в град Перник. Дисертантът е работил сериозно и задълбочено , събрал е авторски емпиричен материал, анализирал е административна статистика по темата, представил и анализирал е значителен обем политически документи – международни, национални и отнасящи се до изследвания случай на град Перник. Представянето на набрания емпиричен материал е коректно - всички интервюта са анонимизирани и разпределени по съответните социално-демографски категории, което позволява коректно интерпретиране на изказаните мнения. Литературата е изключително богата, на български и английски.

Целта на дисертацията е да изследва ролята, функциите и значението на градовете в глобалната политика за устойчиво развитие. Фокусът на дисертационното изследване е върху предизвикателствата пред устойчивото градско развитие в България в годините на обществена трансформация към либерална демокрация и пазарна икономика. Авторът определя периода на изследването като период на адаптация и приемане на европейските опит и политики на градско развитие, но и като процес на неустойчиво градско развитие, водещо до феномена, обозначаван в дисертацията като „изчезващи градове”, обединяващ негативните резултати в развитието на редица градове в България в периода на обществена трансформация, съпътствани от процеса на деиндустриализация. Деиндустриализацията е с ярко изразени негативни последици за миньорския град Перник, в който деиндустриализацията не се замества от бързо развитие на услугите. Вместо това близостта със столичния град извежда активните хора в посока на трудова заетост и професионална реализация извън града.

Дисертантът обвързва в своето изследване значимите съвременни концепции за устойчиво развитие, със социологическите изследвания на града и с културологичен анализ. Значението на културата за градската устойчивост е анализирано многостранно в измеренията на културно-историческото наследство, на културния туризъм, на творческите индустрии и културното предприемачество в тяхното значение за ценностната интеграция и локалната идентичност в малкия град. Формулирани са изчерпателно 7 задачи на изследването , сред които е важно да отбележим значението на деиндустриализацията като световна съвременна тенденция и нейното значение за неустойчивото градско развитие в България. В дисертацията се съдържат множество

позовавания и съпоставки с изследвания на градската устойчивост в различни региони на света.

Проведено е собствено изследване на случай на деиндустриализиран град в България и приноса на културата за намирането на алтернативи на демографския и общостен регрес и за постигането на устойчиво градско развитие. Формулираните цели и задачи очертават актуален изследователски фокус на дисертационния труд.

Дисертацията има ясно изградена структура и логика. Подходът е по-скоро теоретичен и описателен, но добро впечатление правят многобройните извори, които са ползвани, както и богатият литературен апарат. Емпиричната част на изследването в Перник демонстрира убедително усилието на дисертанта да събере и анализира информация от различни заинтересовани страни и актьори, които имат отговорности за градското развитие. Мненията на експертите са съпоставени с обществените нагласи, което показва задълбоченост на изследователската работа.

4. Оценка на основните научни приноси

Дисертационното изследване има приносен характер по отношение на характеризирането на многопластовото значение на културата в концепцията за устойчиво развитие, приложена към анализа на градското развитие в България с примери от няколко средно големи български градове. Именно изчезващите възможности за развитие в средно големите градове сигнализира за техния ограничен капацитет да бъдат център на регионалното развитие. От социологическа гледна точка това означава невъзможност за развитието на широка средна класа, която да даде тласък за устойчиви местни инициативи и развитие. По този начин дисертацията допринася към темата за регионалната неравномерност на развитието на българското общество през годините на обществена трансформация.

Друг приносен момент в дисертацията е теоретичното и емпирично осмисляне на понятието за „изчезващите градове”. С предложеното дисертационно изследване понятието „изчезващи градове” е обосновано като важен научен проблем, който е концептуализиран и апробиран. В дисертацията е развита концепцията за „изчезващите градове” като носеща комплексен характер, тематизирани са както проблемите на лимитираното икономическо развитие, демографския негативен растеж, но и промените в

стила на живот на местните общности. Рисковете на социалната аномия, неизползваните възможности не де-териториализацията в ерата на интензивна дигитализация остават неизползвани за постигането на градска устойчивост на много малки и средни градове. В България. Към всички тези негативни тенденции концепцията за „изчезващите градове” насочва научния интерес и посочва възможности за последващи изследвания.

В дисертацията е направен задълбочен обзор на индикаторите за устойчиво градско развитие и приноса на културата за развитието на малките и средни градове. Подробното описание и критично осмисляне на индикаторите за устойчиво градско развитие, фокусирано върху приноса на културните институции и креативните индустрии има значим приложен характер, както за продължаващи изследвания по темата, така и за формиране на градски културни стратегии. Съществена е възможността измерването на различните индикатори за градска устойчивост да се осъществява спрямо конкретни малки и средни градове в България, които не присъстват в международните индекси за градска устойчивост, на които дисертацията се позовава. Чрез различните индикатори и тяхното неравномерно представяне в малките и средни градове могат да се специфицират процесите, които имат принос към процесите на местното културно развитие.

Към приносите добавям и добросъвестното прилагане на метода на триангулация в изследвания случай на град Перник, при който са съпоставени и взаимно се допълват различните нива на анализа – исторически, анализ на документи и емпирично проучване на обществените нагласи.

5. Бележки и препоръки

Като обща бележка към дисертационния труд ще отбележа стремежът на дисертанта към всеобхватност на излагане на концепцията за устойчивото развитие в нейния еволюционен и международен аспект. Този стремеж води, от една страна, до убеждението за добрата теоретична основа, за широката международна перспектива на авторския текст, но от друга страна, крие риска от загубата на места на фокуса към културата като фактор за устойчиво развитие и към малките и средни градове и стратегиите за тяхното устойчиво развитие. Именно взаимовръзката между устойчиво градско развитие, културата като фактор за неговото постигане в малките и средни градове е оста, която води до значимите изводи и приноси на дисертацията.

6. Лични впечатления

Не познавам лично дисертанта. Неговата дисертация оставя впечатлението за задълбочен и търсец млад учен в значима област на знанието и на практиката по управлението на градските процеси. Оценявам умението му да отчита значението на местните общности и културните инициативи, на актьорите на местното развитие като ги съчетава с международния опит и практики за постигането на градска устойчивост.

7. Заключение

Дисертационният труд на Иво Георгиев Пешунов на тема „Изчезващите градове: (Не)устойчивото градско развитие в България след 1989 г.“ е посветен на комплексен научен и обществен значим социален пробем – развитието на малките и средни градове в България и значението на културата като значим фактор за устойчивост и социална интерграция. Цялостната ми оценка е положителна поради изтъкнатите значимост на дисертационната тема, широк литературен апарат, методологически коректно проведено собствено емпирично изследване, убедително формулирани изводи и препоръки за устойчиво развитие, съобразени с процесите на деиндустриализация и упадък в малките градове на България. Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. В заключение убедено ще гласувам за присъждането на образователната и научна степен „доктор” на Иво Георгиев Пешунов по научна специалност „Теория и история на културата“ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

Дата: 19 юни 2026

Изготвил Становището:

Проф.Румяна Стоилова

Opinion

**By Rumyana Ivanova Stoilova, Professor Emeritus, Doctor of Science
Institute of Philosophy and Sociology at the Bulgarian Academy of Sciences
Rumiana.Stoilova@ips.bas.bg**

Re: Procedure for the defense of a dissertation for the award of the academic degree of “Doctor” in the doctoral program “Theory and History of Culture” in the field of higher education 3.

Social, Economic, and Legal Sciences, professional field

3.1. Sociology, Anthropology, and Cultural Studies

For the dissertation “Disappearing Cities: (Un)sustainable Urban Development in Bulgaria after

1989” by Ivo Georgiev Peshunov, a doctoral student

at South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad

Faculty of Arts, Department of Cultural Studies

1. Information about the procedure

The procedure is being held in accordance with a decision of the Faculty Council of the Faculty of Arts at South-West University, as recorded in Minutes No. 44 dated May 7, 2026. The academic jury was appointed by Order No. 1139 of May 11, 2026, issued by the Rector of South-West University “Neofit Rilski,” Prof. Nikolay Marin. All legal procedures have been followed.

2. Fulfillment of the Requirements for Admission to the Defense of the Dissertation

The candidate has submitted a dissertation and has cited three articles authored by the candidate from collective anthologies. The minimum requirements under Article 2b, paragraphs 2 and 3, for the award of the educational and scientific degree of “Doctor” have been met. I find no evidence of plagiarism in the submitted publications.

3. Brief description of the submitted dissertation

The dissertation is titled “Disappearing Cities: (Un)sustainable Urban Development in Bulgaria after 1989” and has a total length of 337 pages of text. It contains in addition Appendix 1—with 10 tables and graphs—and Appendix 2, within the framework of which, within 50 pages, presents transcribed interviews from the author’s own empirical research conducted in the city of Pernik.

The doctoral candidate has worked diligently and thoroughly; he has collected original empirical data, analyzed administrative statistics on the topic, and presented and analyzed a significant volume of policy documents—international, national, and those pertaining to the case study of the city of Pernik. The presentation of the collected empirical data is accurate—all interviews have been anonymized and categorized according to the relevant socio-demographic categories, which allows for a correct interpretation of the opinions expressed. The bibliography is exceptionally extensive, covering sources in both Bulgarian and English.

The aim of this dissertation is to examine the role, functions, and significance of cities in global sustainable development policy. The focus of the dissertation is on the challenges facing sustainable urban development in Bulgaria during the years of social transformation toward liberal democracy and a market economy. The author defines the period under study as a time of adaptation to and adoption of European experiences and urban development policies, but also as a process of unsustainable urban development leading to the phenomenon referred to in the dissertation as “disappearing cities,” which encapsulates the negative outcomes in the development of a number of cities in Bulgaria during the period of social transformation, accompanied by the process of deindustrialization. Deindustrialization has had pronounced negative consequences for the mining city of Pernik, where deindustrialization has not been offset by rapid growth in the service sector. Instead, the city’s proximity to the capital draws its active population toward employment and professional fulfillment outside the city.

In his dissertation, the author links key contemporary concepts of sustainable development with sociological studies of the city and cultural analysis. The importance of culture for urban sustainability is analyzed from multiple perspectives, including cultural-historical heritage, cultural tourism, the creative industries, and cultural entrepreneurship, in terms of their significance for value integration and local identity in small towns. Seven research objectives are comprehensively formulated; among these, it is important to highlight the significance of deindustrialization as a contemporary global trend and its impact on unsustainable urban development in Bulgaria. The dissertation contains numerous references and comparisons with studies on urban sustainability in various regions of the world.

An original study was conducted on a deindustrialized city in Bulgaria and the role of culture in finding alternatives to demographic and community ethos decline and in achieving sustainable

urban development. The stated goals and objectives outline the current research focus of the dissertation.

The dissertation has a clearly structured framework and logical flow. The approach is primarily theoretical and descriptive, but the numerous sources consulted and the extensive bibliography make a positive impression. The empirical part of the study in Pernik show the author's effort to collect and analyze information from various stakeholders and actors responsible for urban development. The experts' opinions are compared with public attitudes, which demonstrates the depth of the research.

4. Assessment of the main scientific contributions

This dissertation research makes a significant contribution to characterizing the multifaceted significance of culture within the concept of sustainable development, as applied to the analysis of urban development in Bulgaria, using examples from several medium-sized Bulgarian cities. It is precisely the dwindling opportunities for development in these medium-sized cities that signal their limited capacity to serve as centers of regional development. From a sociological perspective, this means the inability to develop a broad middle class that could provide the impetus for sustainable local initiatives and development. In this way, the dissertation contributes to the discussion of regional disparities in the development of Bulgarian society during the years of social transformation.

Another significant contribution of the dissertation is the theoretical and empirical exploration of the concept of "disappearing cities." Through the research presented in this dissertation, the concept of "disappearing cities" is established as an important social problem, which is conceptualized and validated. The dissertation develops the concept of "disappearing cities" as a multifaceted phenomenon, addressing not only the problems of limited economic development and negative population growth but also changes in the lifestyles of local communities. The risks of social anomie and the untapped opportunities for deterritorialization in the era of intensive digitalization remain unutilized in achieving urban sustainability in small and medium-sized cities in several Bulgarian cities. Against the backdrop of all these negative trends, the concept of "disappearing cities" directs scholarly interest and identifies opportunities for further research.

The dissertation provides an in-depth review of indicators for sustainable urban development and the contribution of culture to the development of small and medium-sized cities. The detailed

description and critical analysis of indicators for sustainable urban development, focused on the contribution of cultural institutions and creative industries, has significant practical implications both for ongoing research on the topic and for the formulation of urban cultural strategies. It is essential to be able to measure the various indicators of urban sustainability in relation to specific small and medium-sized cities in Bulgaria that are not included in the international urban sustainability indices cited in this dissertation. Through the various indicators and their uneven distribution across small and medium-sized cities, it is possible to identify the processes that contribute to local cultural development.

I would also add to these contributions the conscientious application of the triangulation method in the case study of the city of Pernik, in which the various levels of analysis—historical, documentary, and empirical research on public attitudes—are juxtaposed and mutually complementary.

5. Comments and Recommendations

As a general comment on the dissertation, I would like to note the author's effort to provide a comprehensive presentation of the concept of sustainable development in its evolutionary and international dimensions. This effort, on the one hand, reinforces the conviction that the author's text has a sound theoretical foundation and a broad international perspective; on the other hand, it carries the risk of occasionally losing focus on culture as a factor in sustainable development and on small and medium-sized cities and the strategies for their sustainable development. It is precisely the interrelationship between sustainable urban development and culture as a factor in achieving it in small and medium-sized cities that forms the core of the dissertation's significant conclusions and contributions.

6. Personal impressions

I do not know the dissertation author personally. His dissertation gives the impression of a thorough and inquisitive young scholar in an important field of knowledge and practice related to the management of urban processes. I appreciate his ability to recognize the importance of local communities and cultural initiatives, as well as the actors in local development, while combining them with international experience and practices to achieve urban sustainability.

7. Conclusion

Ivo Georgiev Peshunov's dissertation, titled "Disappearing Cities: (Un)sustainable Urban Development in Bulgaria after 1989" is devoted to a complex scientific and socially significant issue—the development of small and medium-sized cities in Bulgaria and the importance of culture as a key factor for sustainability and social integration. My overall assessment is positive due to the highlighted significance of the dissertation topic, the extensive literature review, methodologically sound original empirical research, and convincingly formulated conclusions and recommendations for sustainable development, taking into account the processes of deindustrialization and decline in Bulgaria's small towns. The dissertation contains scientific and applied scientific results that meet the requirements of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its implementation.

In conclusion, I will vote in favor of awarding the academic and scientific degree of "Doctor" to Ivo Georgiev Peshunov in the scientific specialty "Theory and History of Culture" within the professional field 3.1. Sociology, Anthropology, and Cultural Studies.

19.06.2026

Rumiana Stoilova, Prof.Emeritus, DSc